

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ¹

ชัยวัฒน์ สวยาม²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์ของการดำเนินการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ‘จัดการกับปัญหาการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน’ และแต่เดิมก็มีบทบัญญัติของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันตราออกมาหลายฉบับ แต่ละฉบับได้ออกมาต่างกรรม ต่างวาระกัน ใช้ถ้อยคำไม่เหมือนกัน หรือใช้ถ้อยคำกว้างแคบแตกต่างกันออกไป จึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้การตีความกฎหมายอย่างมาก บางกรณีก็มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติกฎหมายนั้น ไม่ใช่เรื่องการจัดกันแห่งผลประโยชน์ จึงทำให้เกิดความสับสนและการโต้แย้งเป็นอย่างมากว่าอะไรเป็นอย่างไร อะไรเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้น มีหลายประการซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นตรวจสอบเบื้องต้นของเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ช. หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย เนื่องด้วยอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 48 ให้มีอำนาจและหน้าที่โดยพลันที่จะทำการไต่สวนและชี้มูลความผิด ซึ่งก่อนคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะทำการวินิจฉัยนั้น จะต้องมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเพียงพอโดยการตรวจสอบเบื้องต้น ซึ่งมีเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ช. หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย เป็นผู้ทำการตรวจสอบเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 49 ดังนั้น การตรวจสอบเบื้องต้นจึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือหลักฐานอันเกี่ยวข้องกับ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรูญ เลี้ยงวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนนิผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรและตามพฤติการณ์นั้น มีมูลความผิดหรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่สำคัญในการปราบปรามการกระทำความผิดอาญาทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้กล่าวหาที่ต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรมในสังคม ทั้งคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาเพื่อมิให้ถูกกลั่นแกล้งและเพื่อมิให้ถูกดำเนินคดีอย่างไม่มีเหตุผลแต่จากระเบียบและกฎหมายดังกล่าวที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเบื้องต้นดำเนินการเพื่อทราบรายละเอียดเพียงว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลใดมีตำแหน่งหน้าที่ พ้นจากตำแหน่งแล้วหรือไม่ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบเบื้องต้นได้สวนเพื่อทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้กล่าวหา บันทึกถ้อยคำใดๆ ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบสถานที่หรือท้องที่เกิดเหตุหรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามคำกล่าวหา โดยไม่ได้วางหลักเกณฑ์หรือกำหนดให้พนักงานได้สวนเบื้องต้นสอบข้อเท็จจริงของฝ่ายที่ถูกร้อง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องหรือพยานหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกร้อง หรือที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่ามีบุคคลใดรู้เห็นหรือรู้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดส่วนใดบ้างหรือครอบครองพยานหลักฐานหรือพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องอันจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่ชัดเจน จึงมีแนวโน้มในการสรุปข้อเท็จจริงแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับเรื่องดังกล่าวไว้ได้สวนทั้งหมด โดยไม่ได้มีการกลั่นกรองเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้กล่าวหาที่ต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรมในสังคม ทั้งคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาเพื่อมิให้ถูกกลั่นแกล้งและเพื่อมิให้ถูกดำเนินคดีอย่างไม่มีเหตุผลตามวัตถุประสงค์แต่อย่างใด

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่งและวรรคสาม ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องได้สวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาต้องไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการได้สวน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามที่กำหนดคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี ทั้งนี้กรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ดังกล่าวเป็นระยะเวลาเร่งรัด(délai indicatif) และถึงแม้จะกำหนดกรอบเวลาได้สวนไว้ก็ตามแต่ในการปฏิบัติ คดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนบางคดีก็ยังได้สวนไม่แล้วเสร็จ และระยะเวลายาวนานกำหนดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 48 วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือบางคดีก็ใช้ระยะเวลานานทำให้คดีขาดอายุความ แต่เนื่องด้วยการได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ล่าช้า เป็นผลให้คดีขาดอายุความ ซึ่งศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 หากมีการดำเนินการได้สวนหรือสอบสวนแล้วฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดอายุความของคดีแต่ละข้อหา แสดงถึงประสิทธิภาพของเจ้าพนักงานในการบังคับใช้กฎหมายเพราะหากคดีขาดอายุความ แม้โจทก์ฟ้องเป็นคดีต่อศาลและข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดข้อหาดังกล่าวตามฟ้อง ศาลก็ไม่สามารถวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดและพิพากษาลงโทษตามความผิดที่จำเลยกระทำได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 (8) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานใน

กระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 จึงสมควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานไว้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ซึ่งการกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินคดีนั้นมีความสำคัญ เพื่อมิให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล่าช้า และสร้างความโปร่งใสให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการดำเนินงานของแต่ละคดี

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการแจ้งข้อกล่าวหาที่ไม่ครบถ้วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลให้จำเลยไม่ต้องรับโทษในความผิดที่ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา นั้น เนื่องจากตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 70 วางหลักไว้ว่า ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น หากเห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิดให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจง การแจ้งข้อกล่าวหาให้แจ้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี หากเป็นการกล่าวหาว่าเจ้าพนักงานของรัฐร้ายวญผิดปกติ การแจ้งข้อกล่าวหาจะต้องแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ร้ายวญผิดปกติ สถานที่ตั้งของทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในขณะที่แจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบถึงสิทธิการคัดค้านคำตามมาตรา 56 ในการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกเป็นรายละเอียดอักษร แต่ไม่ได้ระบุว่าหากไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาในบางฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รวบรวมพยานหลักฐานไว้ ทั้งที่แจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวถือว่า ‘เป็นการสอบสวน’ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย หรือพนักงานไต่สวนที่ได้รับมอบหมาย หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ซึ่งหากไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาใด อัยการสูงสุดหรือประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานอัยการก็ไม่สามารถเป็นโจทก์ฟ้องข้อหาที่ไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาต่อศาลได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 ดังนั้น เมื่อฟ้องคดีต่อศาลแล้วแม้จำเลยรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องแต่ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องเป็นผลให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย ซึ่งกระทำความผิดตามที่มีการไต่สวนรวบรวมพยานหลักฐานไว้ ไม่ต้องรับโทษในความผิดที่ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา นั้น ย่อมทำให้ประชาชนเคลือบแคลงสงสัยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เสมอภาค เป็นการเลือกปฏิบัติ หรือเป็นการปฏิบัติสองมาตรฐาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาการใช้อำนาจลงโทษทางวินัยตามการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจไต่สวนและมีความเห็นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ก็ตาม แต่โดยหลักแล้วกระบวนการพิจารณาโทษทางวินัยและการพิจารณาโทษอาญา แม้ว่าจะมีผลโดยตรงต่อผู้กระทำความผิดทางวินัยและอาญาเหมือนกัน แต่กระบวนการพิจารณาโทษทางวินัยและอาญานั้นแตกต่างกัน อีกทั้งตามแนว คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดวางหลักไว้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนโทษทางวินัยเฉพาะคดีที่มีข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการ

กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดโทษทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัยในความผิดฐานอื่นที่ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แล้วส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 91 (2) เป็นการขัดแย้งกับหลักการในการพิจารณาโทษทางวินัยและแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐผู้ถูกกล่าวหาต้องถูกลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยไว้ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาต้องถูกผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยไว้ ต้องได้รับความเดือดร้อนเกินควร และทำให้สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาได้รับผลกระทบกระเทือนและได้รับความเสียหาย นอกจากนี้หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนไม่ดำเนินการพิจารณาโทษตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีความผิดฐานจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำความผิดวินัยร้ายแรง หรือ หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้ดำเนินการพิจารณาโทษตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ได้บังคับบัญชาที่ถูกกล่าวหาอาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนในฐานความผิดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

จากการค้นคว้าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นตรวจสอบเบื้องต้นของเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ช. หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 49 แก้ไขข้อความในวรรคสองจากเดิม “ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้” เป็น “ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ในกรณีที่มิเหตุสมควรผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์มาให้ถ้อยคำต่อผู้ตรวจสอบเบื้องต้นหรือคณะผู้ตรวจสอบเบื้องต้น”

และวรรคสี่ จากเดิม “ผู้กล่าวหาซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาของกรรมการตามวรรคสอง อาจมีหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่

“ได้รับแจ้งตามวรรคสอง” เป็น “ในกรณีผู้กล่าวหาซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาของ กรรมการตามวรรคสอง อาจมีหนังสือให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นได้ภายในสามสิบ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งตามวรรคสอง ถ้าผู้กล่าวหาเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาล ภายในสามสิบวัน นับแต่ได้รับหนังสือดังกล่าว”

2. ปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา มาตรา 48 แก้ไขข้อความในวรรคหนึ่งจากเดิม “เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน โดยในกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวน ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน” เป็น “เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน โดยในกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวน ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความทุกข้อหา”

และการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในวรรคสาม จากเดิม “ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แต่ฐานความผิดอื่นยังไม่ขาดอายุความ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้ดำเนินการไต่สวนต่อไปได้อีก แต่ต้องไม่เกินสามปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่ จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่จำเป็นก็ได้” เป็น “ในกรณีที่มีเหตุ จำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาตามอายุความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แต่ฐาน ความผิดอื่นยังไม่ขาดอายุความ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้ดำเนินการไต่สวนออกไปอีกแต่ต้องไม่ เกินสามปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของ ต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่ จำเป็น”

และการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในวรรคห้า จากเดิม “ภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตาม วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตาม หน้าที่และอำนาจต่อไป แต่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามควรแก่กรณีโดยเร็ว” เป็น “ภายใต้กำหนดอายุความตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคสาม หรือตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และ

อำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป แต่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีโดยเร็ว”

3. ปัญหาการแจ้งข้อกล่าวหาที่ไม่ครบถ้วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลให้จำเลยไม่ต้องรับโทษในความผิดที่ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา นั้น ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 70 วรรคสาม จากเดิม “ในการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด” เป็น “ในการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด หากปรากฏภายหลังการไต่สวนว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอและมีการแจ้งข้อกล่าวหาไว้แล้ว แต่ไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาใดข้อกล่าวหาหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย หรือพนักงานไต่สวนที่ได้รับมอบหมาย สามารถแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติมได้ก่อนฟ้องคดีต่อศาล”

และเพิ่มเติมวรรคสี่ “ก่อนพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ หากปรากฏว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอและมีการแจ้งข้อกล่าวหาไว้แล้ว แต่ไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาใดข้อกล่าวหาหนึ่ง ให้พนักงานอัยการแจ้งพนักงานไต่สวนที่ได้รับมอบหมาย แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ต้องหาเพิ่มเติมก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้”

4. ปัญหาการใช้อำนาจลงโทษทางวินัยตามการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 91 (2) จากเดิม “(2) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป” เป็น “(2) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัยอันเป็นการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป”

เอกสารอ้างอิง

กำชัย จงจักรพันธ์.การขัดกันแห่งผลประโยชน์กับพ.ร.บ. ป.ป.ป.ช. มาตรา ๑๐๐ ,พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร:ห้างหุ้นส่วนจำกัดเจริญรัฐการพิมพ์, 2558.

ศักดิ์ดา วัตตธรรม.การแสวงหาความยุติธรรมในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ,พิมพ์ครั้งที่ 1,กรุงเทพมหานคร:
ข้อมูลบรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติ, 2566.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, “คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) 2020 ประเทศไทยได้ 36 คะแนน เท่ากับปี 2019 จัดอยู่ในลำดับที่ 104 ของโลก ด้านสำนักงาน ป.ป.ช. เนะรัฐบาล
แก้ไขปัญหาการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการเรียกรับ
สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐ,” ข่าวสำนักงาน ป.ป.ช. , 28 มกราคม 2564.